

โทศก รุณศิริ ๒๕๒๒

วันอาทิตย์ที่ ๓๒ ธันวาคม ค.ศ.นี้ เปน
วันทำหนดการนำเพี้ยขุนทดถวายพระเจ้าที่
ยาเซอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณวัง
คำบด เมืองพานเทพบุรี จังหวัดพระนคร ใน
วันที่กล่าวนี้ ได้มีผู้ไปชุมนุมประมาณ ๕๐
การได้ไปโดยเรียบร้อย และพร้อมพร้อม
กันทุกประการ

การบำเพ็ญกุศลนั้นได้จัดถวาย สมภาร
ภุมม์ กล่าว คือ ในตอนเย็น ได้ถวาย
อาหาร มื้อนพภาค คือ พระ ๒๑ รูป ของไทย
ทาน ที่ ถวาย ก็ จัดต่าง ๆ กัน และ ถวาย
โต๊ะ ๑ คัดเปิบ รวกราว ๒๐ บาท เป็น อย่างต่ำ
และ ๑๐ เป็น อย่าง สูง ส่วน อาหาร ที่ มาก
มาย ถิ่น เหลือ มี ทั้ง อาหารไทย จีน และ
ฝรั่ง เพียงเท่า ที่ จัด ถวาย พระ มี ถึง
๕๔ สิ่ง เมื่อ พระฉัน แล้ว ท่านเจ้ารองไทย
ท่านได้ นำ ของ ถวาย แล้ว พระส่งคน
พัก มนต์ ซึ่ง สมภารว่า สดก มนต์ เข็น
คอกาเกนขึ้นส่ง สกปรกวัน เปรนการ แล้วไป
ตอน ๑ ครั้นแล้วบรรดาผู้ที่ เป็น เจ้า ของ
งาน จึง จัด ถวาย อาหาร ถวาย กัน

ในงานนี้ ผมคิดว่าที่จะกล่าว ว่า บรรดา
ผู้รู้ ไปชุมนุมต่างรู้สึก ว่า เป็นเจ้าของงาน
ด้วยกันทุกคน และพร้อมกันกระทำ การ
บำเพ็ญกุศลถวายโดยความเต็มใจจริง ๆ

เวลา ๕.๐๗.เศษ ได้มีเทศนาและ
 ดนตรีบรรเลงถวายอีกครั้ง ๑ เมื่อเสด็จแล้ว
 พระยาจักรีปรานีศรีศิวดีอุทิศ และพระยาฤ
 ทิການกรมกษัตริย์ ได้ให้คนนำใบแจ้งความ
 แสดงความประสงค์ของการกุศลที่จะเรียกรว
 มเงิน ประกอบ สิ่งต่างๆ ประโยชน์ให้
 เป็นอนุสาวรีย์ที่ระลึกถึง พระเจ้าพี่นางเธอ กรม
 หลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เป็นการเรี่ยไรพระ
 เกียรติยศให้ไพศาล ต้มไป ซึ่งอนุสาวรีย์
 จงให้ชื่อว่า “ราชบุญนิธิ” และตามที่
 คิดไว้มีชื่อว่า ถ้าได้เงินเป็นจำนวนเพียง
 พอที่จะหาประโยชน์ได้แล้ว ก็จะได้เงิน
 นั้นเป็นเงินทุนสำหรับส่งนักเรียนไปศึกษา
 วิชากฎหมายยังเมืองต่างประเทศ หรือ
 ถ้าเป็นการวัดบ้าง จะจัดโดยทางนั้นแล้ว
 ก็จะทำวัดจัดไป ในทางอื่น สมควรกับ
 ประโยชน์ที่จะพึงหาได้ และในวันที่ ๑๒
 ซึ่งเป็นวันงานนั้น ได้มีผู้ส่งเงินมาช่วย
 ก็มีและลงชื่อไว้ว่าฯ ส่งเงิน ภายหลัง
 อีกบ้างก็มี รวมเงินที่ได้รับแล้วเป็น
 จำนวน ๒๒,๕๓๐ บาท

เมื่อเสร็จการประชุมเพื่อการค้าภาคนี้
เจ้ารองงานได้จัดให้มีการเลี้ยงอาหารค่ำ
อ้าด้วย หลังจากนั้นได้ว่าทุกข์ทุก
ที่ไปชุมนุมอยู่ต่างมีความเบิกบานใจ

ทั้งนี้ ซึ่งข้าเองให้ เห็น ว่า ความ เบิก
บานใจ ได้ เกิดจาก ที่ ได้ บรรเทา การ กุศล
เพื่อ ความ กตัญญู ต่อบิดา มารดา และ เพื่อ
เสด็จ การ เอย่งอาหาร ท่าน หม่อมเจ้าชาย
พระ องค์ใหญ่ ซึ่ง เป็น เจ้าของ วังก็ได้
กล่าว ชื่นชม พานั้ แสดง ความขอบใจ แก่บรร
ดา นี้ ที่ ได้ พร้อมใจ กัน นำ พินัย การ กุศล ใน
วันที่ กล่าว นี้ กับ ได้ ทรง ชมนม และ ดวย
พร อีก ความ ๕๔ ความ

อย่างไรก็ดี ความดำริที่ จะจัดทำ
 อนุสาวรีย์ เพื่อเชิดชู พระเกียรติยศ พระ
 เกียรติคุณพระเจ้า ฟ้าเธอ กรมหลวง
 ราชบุรีดิเรกฤทธิ์ นั้น ย่อมเป็น ความดำ
 ริที่ ชอบด้วย จรรยาบรรณมากอยู่ ซึ่ง
 เรื่องนี้เราได้ เคยปราศรัยมาแล้ว จึงเป็น
 ที่ ทรง ใจ ว่านอก จากผู้ที่ ได้ ออก เงิน เข้า
 ถวาย เรี่ยราย ความ ความ ศรัทธาใน วัน นั้นแล้ว
 จะมี ผู้ ที่ รัก ถึง ความดี ความงาม อัน
 ใน กรม หลวง ราชบุรี ฯ ได้ ทรง กระ ทำ
 เพื่อ สาธารณ ประโยชน์ และ เพื่อ ความ
 รุ่งเรือง ของ ประเทศ บ้านเมือง มา แล้ว นั้น
 จะ เค็ม ใจ ส่ง เงิน เข้า เรี่ย ราย ร่วม ใน การ
 กุศล ที่ คณะ นั้น ได้ ดำริ ที่ จัดขึ้น โดย มุ่ง
 ก่อ ประโยชน์ แก่ มั่ง รุ่ง อธิบาย หมาย และ
 ทั้ง จะ ได้ เป็น อนุสาวรีย์ ที่ รัก ถึง ใน กรม
 หลวง ราชบุรี ฯ ขึ้น ไป

ด้วย คหิระ ท้าว บรมวิมล นิกขมุข ชนโก
ชา (สมเอยกนิมิต) โสเท เทียมหัด
หรือพระอนุชาธิราช นิยมจา เอย คหิระ
โสเท ท้าวจา เอย คหิระ นิยมจา เอย
เราเวือธินคำ รือโสพุ มร และ ค่ำ คำ
ประ เทศ ได้พิพากษา ให้ เทียม หัด ชนโก
ฝ่าย โสเท จึงได้ขึ้น พ้อง อุทธรณ์ นั้น

เมื่อ วันที่ ๑๑ เดือน สิงหาคม ค่ำ อุตธรณ์ ได้
พิพากษา ถัดมา คำพิพากษา ของศาล ต่างประเทศ คือให้ โจทก์ ชนะคดี ตาม ความ เห็นแย้ง
ของ พระยา พรหมภักดี และ นาย เสด็จ เกษ
ผู้พิพากษา ศาล ต่าง ประเทศ ศาล อุตธรณ์
พิพากษา ให้ จำเลย ไร่ เงิน แก่โจทก์ มีจำนวน
๖๐๔,๕๒๘ บาท เป็น ค่าเช่า เรือ สำหรับ
เดือนแรก ส่วนค่าเช่า เรือ สำหรับ เดือน
อีก ๓ เดือน ต่อมานั้น โจทก์ จะส่ง ค่าเช่า
ตามและ จำนวนเงิน ที่จะ เว้นหัก ร้อง เอา นั้นต่อ
ศาล กับจำเลย ต้อง เสีย ค่า ดำเนินการ
เนียม แทนโจทก์ อีกเป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท คำ
พิพากษา ในชั้น ศาล อุตธรณ์ นี้ มี ผู้พิพาก
ษา ลงนาม ๕ นายด้วยกัน

คดีเรื่องนี้ นายเทวี ได้เป็น ทนาย ฝ่าย
โจทก์ นายเช็กกันฉัน และ นายบริกส์เป็น
ทนายจำเลย ในชั้นศาลต่างประเทศ และ
นายบริกส์เข้าเป็น ทนายจำเลย ในชั้นศาล
อุทธรณ์ แต่เข้าใจว่าฝ่ายจำเลยคงจะถูกลง
เกณฑ์ว่า ทนายผู้ตกข้อไป

ความเจริญของมณฑลฝ่ายเหนือ มี
มณฑลภาคพายัพ เป็นอาทิ นั้น ได้รู้
เรื่อง ยังขึ้นกล่าวแต่ก่อน อันจะเห็น
ได้จาก การค้ามาหากิน ของชาวเมือง
ตามร้านที่เราได้ทราบมาเมื่อครั้งนั้น
แจ้งว่า อีนคำมีบางชนิด ซึ่งแปลว่า
ได้ทองขึ้นในดินเมืองนั้น นอกจากนั้น
ขึ้น อันเป็นสินค้าที่จำหน่าย ออกหน้า
ตลาดแล้ว ยังมีสินค้าอีกบางชนิด
เช่นผ้าบ้านชนิดหนา และผ้าไหม ที่เรียก
ผ้าอันทาสง อันแปลว่า ผ้าดอ ในจังหวัด
เชียงใหม่ ซึ่งได้ทองขึ้น ผ้าอันทาสง นั้นงาม
ไม่น้อยกว่าผ้าเมืองทอ ในจังหวัด นคร
ราชสีมา ทั้งทนทาน ใช้ได้นาน ราคา
ย่อมเยา เพราะฉะนั้นจึงหวังใจว่า ใน
ไม่ช้านี้ ผ้าเหล่านี้ คงจะแปลสินค้า
สำคัญ สำหรับมณฑลภาคพายัพ และคง
จะได้เห็นส่งตรงมาจำหน่าย ในกรุงเทพ ฯ
ต่อไป ซึ่งเราเข้าใจว่า จะมีผู้นิยมใช้
ไม่น้อยเลย

๒๖

กองหมายกระทรวงยุติธรรม
วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๓
เรื่อง ทวิชัย มรรค พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงสงขลานครินทร์ อัม ๓๓๖๖

ด้วย ความ คำสั่ง ของเจ้าพนักงาน รักษา
ทรัพย์ ให้ ข้าราชการ ทอด ทนทรัพย์ สมบัติ ของ
สมรภูมิก ใน คดี เรื่องนี้ ซึ่ง ได้ ยึด ไว้ ณ บัดนี้
ข้าพเจ้าจะ จัด การ ขาย ที่ ค้าง ณ พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมหลวงวรพตศาสดา ๑ ถนน
ชนะนาวา ณ วันที่ ๒๕, ๒๖, ๒๗ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๕๒๓ เวลา ๑๒ นาฬิกา หอรั้งท้าย

ด้วยอากาศ ลายต่าง ๆ กับ ด้วย สด จาน
สำหรับ ที่ ชาติ อุดมสมบูรณ์ คือ มี อีกร หนึ่ง
พระกร หนึ่งต่างไม่ เหมือนกัน มี เท้า จาน
แก้ว ด้วย แก้วด้วยกระเบื้อง เครื่อง เรือน
มีเครื่องกระเบื้องหนึ่ง พัด คันจิ๋ว รนบก
หนึ่งหนึ่งดังเครื่อง ภาชนะเครื่องอื่นไม่ ครบ
แก้ว หีบไม้ ยี่สิบ รูปไข่ครอบ คือ กระชาก
ไม้กระเบื้องจาน หีบประคัมบุรุษ เสื้อเอวกระ
กึ่งหลอด สี ต่าง ๆ หมวกยัด สด หมวกสั้น
กระดอง รัชประคก หีบหนึ่งสำหรับใส่ อาหระ
มีเครื่อง พรม ผ้าม้วน หีบผ้าใบ หีบ
เครื่องแต่ง กับรองเท้า อื่น ๆ อีก มาก อย่าง
ถ้าผู้ใด จะซื้อให้ ไป ตามเวลาเอา คำนวณ
ได้กำหนดไว้ จึง นั้น นี้

ข้อสัญญา...นี้ ข้อควรระวังเงิน ผด
 ด้วเจ้าพนักงาน จะ ออกใบเสร็จรับเงินให้
 โดย คำสั่ง
 ข้าพเจ้าขอ พระกรรมนี้ด้วยอำนาจ
 ว่าที่เจ้ากรม กองมหาด

ท่านคงได้สัมผัสกันมานานแล้ว ว่า พฤกษชาติ (ต้นไม้) จะถูกงานใหญ่
โค่นได้ ก็ต้องอาศัยน้ำเลี้ยงหล่อลำต้นเสมอ นี่เป็นคำอุปมาซึ่งแสดงให้ท่าน
เห็นว่า สังฆราชหรือพระแห่งร่างกายของมนุษย์เรา จะมีกำลังแข็งแรงได้ ก็
ต้องอาศัยโลหิตอันบริสุทธิ์เลี้ยงรักษา

ทั้งเพญกาโคร จะกล่าวคุย ควบ กับ ท่านบ้าง ว่า วัดฤๅณ จะกระทำให้ ท่าน
เกิด ทำอันวิธาริ เจริญ งาม ได้ แล้วไว้อธิษฐาน ทน ภาที่ ได้เคยประกาศ มาแล้ว คง มีผู้
เห็น พ้องด้วย อีก ทอช พ้น คน นั้น ก็คือ ขยาย ภาชชก เพ็ชร

ท่านคงเคยได้ยิน คำของ ท่าน บั๊ใหญ่ ให้พร กัน บ้าง ว่า รอด ให้ อยู่ จนแก่ จน
เฒ่า ถึง ไม่เท่า ยอดทอง ถึง กระบอง ยอดเพชร ซึ่งแปล ค่ะ ด้วยพร รอด ให้มี
อายุยืนนาน คทา แปลว่าไม้เท้า หรือ กระบอง เพชร แปล แก้ว ซึ่งมี ราคาค่าค่า
บมิได้ พูดให้สั้น ก็คือ คทา ยอดเพชร แปลไม้เท้า อัน ราคามีได้ ซึ่ง จะ คำคุณ
ให้ท่าน มี อายุยืนนาน ยิง ก็ เมื่อ เว้นนี้ แล้วควร ท่าน จะ โดยใดคทา ไม้พร คง
ได้ ถึง คทา ยอดเพชร เดี่ยว แต่ เดี่ยว นี้ ราคารอด ละ ๒ บาท เท่านั้น ซึ่ง ท่าน ไม่
ควร สงสัย เลย ว่า ยาคทา ยอดเพชร จะไม่ทำคุณ ประโชชน์ ให้ ท่าน ด้ ความสุข
ค่าคงได้กล่าว ขวัญ นานี้

ทั้งนี้ทั้งนั้น ทยอยมารวม

ย่า ^๕ ถัง ^๕ แคว ^๕ ซึ่ง ^๕ ถ้ำ ^๕ หีบ ^๕ รัชชา ^๕ โภก ^๕ ที่
 ถ้าย ^๕ อุจจาระ ^๕ มี ^๕ โอ ^๕ หิก ^๕ ทุก ^๕ นึก ^๕ หรือ ^๕ โภก ^๕ ที่
 อุจจาระ ^๕ ถ้วย ^๕ เป็น ^๕ โอ ^๕ หิก ^๕ เสด ^๕ โภก ^๕ นึก ^๕ หรือ ^๕ รัง ^๕ ที่
 รัชชา ^๕ ไม่ ^๕ หาย ^๕ รวด ^๕ นั้น ^๕ ย่า ^๕ รวน ^๕ นั้น ^๕ ได้ ^๕ ทำ
 ออก ^๕ จำ ^๕ หาย ^๕ เป็น ^๕ อด ^๕ ไม่ ^๕ นาน ^๕ แล้ว ^๕ ไฉน ^๕ นึก ^๕ ผู้
 ที่ ^๕ เสด ^๕ โภก ^๕ ตั้ง ^๕ ถ้ำ ^๕ ถ้ำ ^๕ มา ^๕ แล้ว ^๕ นาน ^๕ คง ^๕ หาย ^๕ ๆ
 บ ^๕ หรือ ^๕ พง ^๕ เป็น ^๕ ริน ^๕ ซึ่ง ^๕ ริน ^๕ ประ ^๕ ทาน ^๕ ย่า ^๕ หาย
 เป็น ^๕ ประ ^๕ ทาน ^๕ มา ^๕ แล้ว ^๕ มาก ^๕ กว่า ^๕ มาก ^๕ ไม่ ^๕ เคย
 มี ^๕ ผิด ^๕ ทาน ^๕ จน ^๕ อึก ^๕ คน ^๕ เดียว ^๕ โภก ^๕ นึก
 มี ^๕ ถัง ^๕ จะ ^๕ หา ^๕ พง ^๕ รัชชา ^๕ ที่ ^๕ จะ ^๕ ให้ ^๕ หาย ^๕ แล้ว ^๕ ไม่
 กว่า ^๕ ริน ^๕ ประ ^๕ ทาน ^๕ ย่า ^๕ ไม่ ^๕ ได้ ^๕ เลย ^๕ ด้วย ^๕ ย่า
 นั้น ^๕ สามารถ ^๕ จะ ^๕ รัชชา ^๕ ให้ ^๕ หาย ^๕ เพียง ^๕ ๆ ^๕ ชาติ ^๕ คับ
 เท่านั้น ^๕ มี ^๕ รวย ^๕ ที่

นำโรงหนัง พลับพลากรม เจ้ม ได้
ถนน เจริญกรุง จังหวัด พระนคร
ซึ่ง แปลง สถานที่ จาก หาดทรายขาว รักษา โรค
ชนิด อย่าง พิเศษ

ก. ๖/๒/๖๓ ข. ๗.

ยาน บรูซ นั้น แก่โรค ลำหับ บรูซ เว้น
 หลวงใน, เจ้าช้อตอกคอก, ฝั่มะหวง,
 ฝั่มะคำว้อ, เปน แผล, เดอเอวัง มา คัง
 ๑๐ ปี กับ หลวงที่ คัดโรค ค่อเนื่อง จาก
 ลำหับ หรือ เปน มุกตอก ทั้ง แก่คำ มัว ซึ่ง
 เกิดเนื่อง จากโรค ที่ กล่าวมา แล้ว รับ ประทาน
 เพียง ๑ ซากคัย หรือ ๑ อัมที่ หาย รวด คัง
 ปลิด หัง อัมใหญ่ รับ ประทาน ได้ ๔ ซากคัย
 มี ราย ที่ วัน ราย ยาน บรูซ เดอ ๔๕-๔๕
 คัด กับ โงมิมพ์ เคนเมต ถนอฮ์ระยา วากา
 อัม ๓-๒ บาท ๑ บาท ๕ บาท ถ้า รือ
 ๑ อัม คัด ๑ อัม ซึ่ง หัวเมื่อง หรือ รับ ไป
 ราย ไม่ คัด ค่า ชั่ง ๑ คัด ต้อง ชั่ง เงิน ไป ที่
 วัน ซึ่ง กล่าวไว้ ณ นั้น ก่อน ทำน ผู้ รือ
 ๑ รือ ระงือ ยาน บรูซ เหวระ เกิด มี ผู้ คัด
 ออก เขา ผอชไว้ ยาน บรูซ ไม่ ไร่ เปน ผอช ประ
 ทอม ยาน มี ราย มัว แล้ว ทั้ง ยาน บัด พิการ
 แก่ รือ เอื้อ ได้ อย่าง รังค วากา ระก และ
 ๑ บาท

0, and 6/0m

๕๒ ๕๒๖ เรือง ถนนจักรวรรดิ จันท
พระนคร อยู่ใกล้กันมา พระนามคือ ธรรม
โรคนะ บ้าน ๑๒๗ รอแจ้ง ความให้ท่าน
ทั้งหลายทราบ ว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ชำนาญ
การ ย่อมมีข้อหรือ แพร่ด้วยดีต่างๆ ได้ดีที่
สุด รับรองว่าดีที่ข้าพเจ้าย่อมแล้ว ไม่
ตกเลย จะคิดราคาอย่าง ถูก และวัน
รองมิให้ผ้าหรือ แพร่ ที่ท่าน มาจ้าง ข้าพเจ้า
ย่อม นั้น เปน อัน หมาย ไม่ แะ อย่าง หนึ่ง
อย่าใด

มีเรือลำหนึ่ง ชลบุรี ๖ ประการ ดังต่อไปนี้
เรือ ๑. บ้าน วัดวัด ประดิษฐ์ ทนนี้ กับ
คำ พันธะ เกาะ วัดวัด เท้านัน
เรือ ๒. มีที่ ทำ การ ทั้งหลาย ใน บ้าน
ต้น ๆ เปรียบ วัดวัด ทั้ง ต้น

ข้อ ๓. เครื่องมือต่างๆ ที่ เกี่ยวกับการ
ทำพื้นด้วย เตา เป็น ของ ย่าง ดี ทั้ง ๕
ข้อ ๔. จะ ได้ วิทยะ ๒๒ แก้ว ที่ มา
ทำพื้น ที่ บ้าน มี ทำพื้น ๓๕ วัน นับ ตั้ง
แต่ เปิด บ้าน เปรต ขึ้น

ข้อ ๕ สัญญาว่าทำได้อย่างดี ตามความ
ประสงค์ของผู้จ้าง และ กิจการ ตาม
สมควร

ข้อ ๖ ห้ามทำดังนี้ ห้ามทำให้แก่คน
ทุกชั้น และไม่เป็น การลำบากในการ คน
ทำางานนี้

អ្នកបោះឆ្នោត ត្រូវ បំពេញ តាម ការ ណែនាំ
 នេះ ដោយ ប្រុងប្រយ័ត្ន ដោយ មិន បំពេញ
 តាម ការ ណែនាំ ផ្សេង ទៀត ឡើយ ។

พ. ศ. ๒๕๐๓ แทนคันไ้

ราชวงศ์ ๒๒๒ วิชาโรงเรียน
คำพูด ครอก เค็ดเนียม
จังหวัด พะนกร

Q. 6/6/60

